

Het Nederlandse landschap

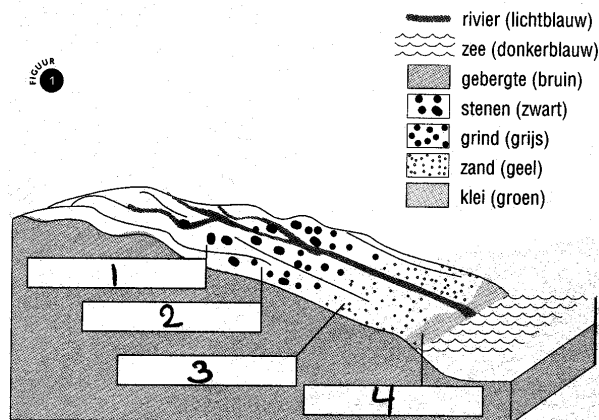
De aarde is heel oud: ongeveer 4600 miljoen jaar. Nederland is pas 2 miljoen jaar oud. Vergeleken met de aarde is dat piepjong. Water, ijs, wind en planten hebben het Nederlandse landschap gevormd.

Water

Gebergten worden afgebroken door verwerking en erosie. Rivieren nemen het puin (grind, zand en klei) mee uit de gebergten. Als water snel stroomt blijven alleen vrij grote stenen liggen. Als water wat langzamer gaat stromen blijft grind liggen. Gaat het water nog minder snel stromen dan zakken ook zand en daarna klei naar de bodem. In Nederland stromen de rivieren nogal langzaam. Daarom wordt langs de rivier rivierklei afgezet.

Opdracht 1:

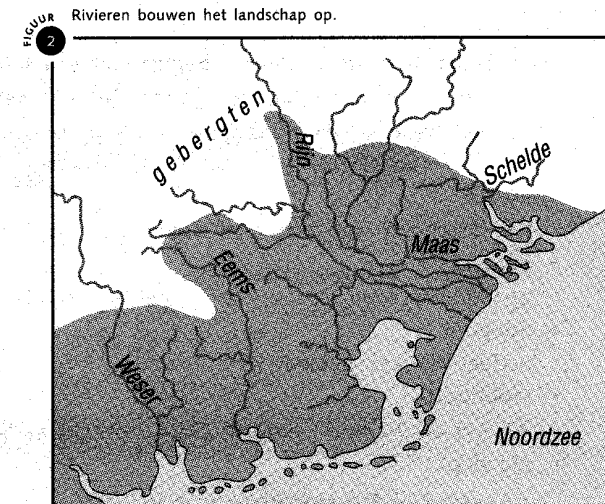
- A Zet de volgende rivierafzettingen in de goede volgorde van grof naar fijn: zand, klei, stenen en grind.
- B Kijk naar figuur 1. In de vakjes staan de cijfers 1 t/m 4. Zet ze onder elkaar in je schrift en zet de volgende rivierafzettingen achter het juiste cijfer: zand, klei, stenen en grind.

Nederland ligt op een plek waar de aardkorst langzaam daalt. Als er geen sprake was geweest van afzettingen dan zou hier een zee zijn van meer dan duizend meter diep. Gelukkig hebben de rivieren de kuil opgevuld met puin.

Opdracht 2:

Kijk naar figuur 2. Schrijf de namen van de rivieren op die zand en grind naar Nederland hebben gebracht.

Wind

Grote delen van Nederland zijn door de wind gevormd. Net als het water is wind instaat om puin (dekzand en löss) mee te nemen en af te zetten. Dekzand bestaat uit zwaardere korrels. Löss bestaat uit kleine korreltjes en is lichter dan zand. De wind heeft het hoog in de lucht meegenomen. In Zuid-Limburg werd het neergelegd omdat het achter de heuvels minder hard waaide.

Het Limburgse landschap

Als je door het Limburgse landschap fietst dan zijn er een aantal dingen die je vast en zeker opvallen. Het is er heuvelachtig met plateaus en dalen, een aantal huizen, kerken en gebouwen zijn gebouwd van gelige stenen, het lijkt net of er traptreden in de hellingwand zijn, sommige wegen hebben hele steile loodrechte wanden en er zijn carréboerderijen. Deze typisch Limburgse verschijnselen gaan we nu eens wat beter bekijken.

Heuvelachtig met plateaus en dalen

Het Zuid-Limburgs plateau is samen met de Ardennen de laatste miljoen jaren omhoog geduwd. Dat proces gaat nog steeds door. In het Zuid-Limburgse plateau hebben de rivieren en beken zich steeds verder ingesneden. Hierdoor ziet het landschap er heuvelachtig uit. De heuvels zijn dus niet gevormd maar de dalen. Op de heuvels en dalen heeft de wind een laag löss neergelegd.

Opdracht 3:

Tim zegt dat het Limburgse landschap niet heuvelslandschap zou moeten heten maar dalenlandschap. Leg uit waarom Tim gelijk heeft.

Opdracht 4:

Kijk in de Atlas en zoek de namen op van 3 rivieren die verantwoordelijk zijn voor het insnijden van de plateaus.

Gebouwen van een gelige steen

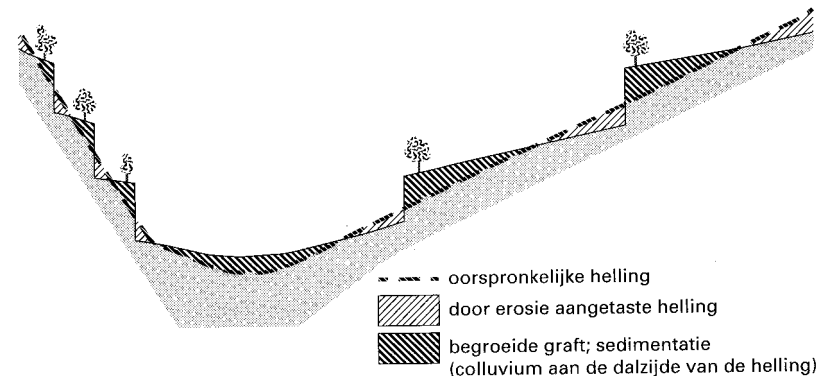
De ondergrond van Zuid-Limburg bestaat voor het grootste gedeelte uit kalksteen (ook wel mergel genoemd). In verschillende plaatsen zoals in Maastricht en Valkenburg heeft men deze kalksteen uit de ondergrond gezaagd of gehakt en er gebouwen van gemaakt. Onder de grond zijn door dit hakken en zagen allerlei grotten ontstaan.

Opdracht 5:

Tegenwoordig worden de grotten niet meer gebruikt om er kalksteen uit te halen. Waar worden ze wel voor gebruikt?

Traptreden in de hellingwand

Dit verschijnsel noemen we graften. Boeren die akkers nodig hadden gingen naar de hellingen om daar grond te ontginnen. Ze haalden onder aan de helling een stuk bos weg maar lieten wel een smalle strook bos staan om bodemerosie van de akker tegen te gaan. Omdat de grond aan de bovenkant van de graft werd bewaard en die aan de onderkant wel wegspoelde ontstond er een soort traptrede in het terrein. Iedere keer als men weer meer akkergrond nodig had haalde men een stuk bos weg. Een stukje bos lieten ze weer staan waardoor er weer een graft ontstond.

Opdracht 6:

Gebruik in je Atlas de kaart: Eigen omgeving: Lösslandschap

- A Boven op het plateau vind je vooral (kies uit: akkerland of grasland).
- B Op de hellingen en in de dalen vind je vooral (kies uit: akkerland of grasland).
- C Welk symbool heeft de maker van de kaart gebruikt voor de graften?
- D Hoe heet de beek die het dal heeft uitgesneden?

Wegen met hele steile loodrechte wanden

Dit soort wegen worden holle wegen genoemd. Ze zijn ontstaan doordat water dat van de plateaus naar beneden liep geulen uitsleed. De boeren gebruikten deze erosiegeulen als toegangsweg naar het plateau waardoor ze nog verder uitsleten.

Opdracht 7:

*Gebruik in je Atlas de kaart: Eigen omgeving: Lösslandschap
Welk symbool heeft de maker van de kaart gebruikt voor de holle wegen?*

Carréboerderij

De Carréboerderij is een boerderij die de vorm heeft van een carré. De vorm lijkt op een vierkant die in het midden open is. In het midden is er een binnenhof waar vroeger de mesthoop lag. De meeste zijn ontstaan uit kleinere boerderijen die in de loop de eeuwen herhaaldelijk zijn uitgebreid rond een hof. Hierdoor is er een gesloten bebouwing ontstaan. In de voorgevel van de boerderij zit een inrijpoort. Dit is de enige ingang naar binnen.